

Bálintné Kovács Júlia

Erdélyi örménymagyar meghurcoltak, elítéltek, hősök és mártírok (3. rész)

Kiegészítés

Sajnálatos módon a Füzetek novemberi számában megjelent írásomból a 25. oldalról kifejejttem két nevet. Most pótolom.

Puskás Csaba (Puskás Attila testvére) Született: Kolozsvár, 1932. dec. 5. Letartóztatásakor (1959. szept. 3.) tanár volt Gyimesfelsőlokon. A vád szerint 1956-tól „intenzív ellenforradalmi tevékenységet fejtett ki”, diákjai és mások előtt magasztalta a magyar forradalmat; ellenségesen kommentálta a romániai nemzetiségi politikát is. A kolozsvári Katonai Bíróság ítélte el 18 év börtönre. Szamosújváron, majd a Bräilai Nagysziget több kényszermunkatelepén raboskodott, 1964 júniusában szabadult. Hazatérése után Kolozsváron, a Tarományi Villamosműveknél dolgozott, az

1970-es árvíz idején (máj. 22-én) Bethlenben, mentés közben vesztette életét.

Zakariás Dezső – Török-csoport. Született: Salamás, 1944. máj. 23. Letartóztatásakor (1965. nov. 13.) gépész volt a salamási faipari kombinátban. A bukaresti Katonai Törvényszék a társadalmi rend megdöntésére irányuló szervezkedésben a Török József vezette csoportban való részvétel vádjával 7 év börtönre ítélte. A marosvásárhelyi Securitatén töltött vizsgálati fogság után, 1966. aug.-tól a nagyenyedi börtönben töltötte büntetését, onnan szabadult 1968. okt. 18-án. Utána a gyergyószentmiklósi IMG öntödében volt munkás, 1992-ig. Közben 1977-ben Kolozsváron elvégzett egy mesteriskolát.

Az olvasók szíves elnézését kéri Bálintné Kovács Júlia

Flórián Antalra emlékezünk

Az 1998-ban alakult Szegedi Örmény Önkormányzatban a legösszetettebb munkát vállalta el a mi Flórián Antalunk. Ő lett a kultúráért felelős alelnök. Ahogyan a kenyérkereső hivatását, a színművészetet, ezt is ugyanolyan felelősen, kitűnő ízléssel és lelkesen gyakorolva oldotta meg. Értékes, magas színvonalú programokat szervezett, bevonva egyházi-, színházi- és neves civileket szereplőkként a szegedi örmények épülésére. Egy kiállítási megnyitó szövegét is szinte kottázta és úgy adta elő, mint a színpadi szerepeit. Érezte, tudta, hogy nem egyedül neki volt fontos egy-egy rendezvény, hanem a helyi közösséget, az összes jelenlévőt megtisztelte szerényen, de precízen, kitűnően szervezett, gyönyörű hangjával előadott, az érdeklődésre ható előadásaiival, szavaival. A Szegedi Örmény Önkormányzat 2014. évi szavazási előkészületeiért az utolsó percig tevékenykedett, noha erősen készült az új évadra a Szegedi Nemzeti Színházban. Még a szállását is maga tette rendbe, amin utolsó erejéig dolgozott (falazott, festett, stb.).

Sok hála és köszönet Flórián Antinak az összes szegedi örmény, a Dél-magyarországi Örmény Kulturális Egyesület nevében.

Emlékét szeretettel megőrizzük!

Dr. Tóth Rózsa elnök

Flórián Antaltól búcsúztunk

Drága Tóni bátyám,

Most, mikor mindjárt a régi harminc éves vallásháború krónikájának színpadi változatára készülünk – immár nélkülöd – a szegedi Nagyszínházban: meg kell állnunk, hogy elbúcsúzzunk Tőled, Flórián Antal.

Gyakran kellett szembeemenni, szinte mindennel, pedig nem volt ez programunk, csak a Világ olyan, amilyen, s te ezt Shakespeare-rel, és az őt követő Brechtrel együtt tudtad. Tudomásul venni nem akartuk, hiszen akkor föladtuk volna a harcot, s Te az ilyen típusú belenyugvó föladásokra alkatlilag voltál képtelen.

Mindvégig küzdöttél és mindig bízva bíztál.

S amiért ennek ellenére rajongtak érted, vagy legalábbis elfogadtak az értelmetlen harcaink bölcs – vagy éppen gyáva – megkerülői is, az a szent lobogás és a hihetetlenül szelíd, odaadó hűség volt.

Hűség színpadhoz, családdhoz, érdemes szerzőkhöz, és minden föladathoz. Észrevétlenül voltál mindenkor nélkülözhetetlen. Közben nagyon is tudtuk, láttuk, éreztük, hogy Hamlet, Lear király, Macbeth, Vízkereszt, Szentivánéji álom, Othello, Rómeó és Júlia – némelyik többször is – Veled válik föltámaszthatóan saját előadásunkká.

És az orosz szatírák sem voltak elképzelhetőek nélkülöd: Gogol postamestereivel a jókedvű reményt hoztad a legkülönfélébb cárhű rendszerek idején is: A nevetéssel is lehet szelíden, ám annál hatásosabban verekedni.

A Csárdáskirálynőben senki ilyen komoly hittel nem lett volna képes elővenni a harmadik kezét a gyertyatartós műkeze mellé, hogy mint inas föladja

a kabátot a primadonna távozásához – a szipogva is röhögni kénytelen, elképedő báli Közönség előtt. Rémuült hivatalnokok, idióta párttitkárok, a konventben elnökölő ostoba főbírák sorát röhögtetted ki a legfontosabb előadásainkban a nagy magyar Alföldön.

Belegondolok, hogy milyen kevésen múlik, hogy itt most széles tömegei álljanak a téged országosan ismerő vicces-filmes-kereskedelmi-színház könnyező híveinek, igen, akiket minden bizonyal a szappanos szórakoztató népcsofolgatás egyik sztárjaként mulattathattál volna.

Ezt úzhetted volna az elmúlt évtizedekben bármikor, ám Neked más sors jutott, s akik hiszünk az elrendelésben, tudjuk: ez így volt rendjén. Már életedben legendák öveztek fiatalabb társaid között a próbáidat, a fölkészüléset, az általa alakított figurák háttértörténeteit.

És igen, ezeken mindenkor nagy szeretettel mulattunk, mert a Szellem, amit egy mozdulattal voltál képes behozni közeink: erőt, hitet és vidám jókedvet hozott: A „mégis érdemes” gyönyörű illúzióját.

Örök gyerek maradtál, és mikor úgy hozta a kockánk: hosszú szériákban nyűgöztet le gyermekeinket is: voltál Játékmester, kiskunfélegyházi és Burkus király, és fölsorolhatatlan: ki és mi mindenki.

Önzetlen ügyszeretetedről haláloed híre után írtam bár, de most, hogy magunk között vagyunk, föl akarom idézni egyik néhány évvel ezelőtti akciódát. A keleti vonatokra ülve pár nap alatt végigjártad Erdély magyarul még beszélő színházi városait, hogy személyesen győzd meg a téged fölthetően elképedve hallgató igazgatókat, akiknél előre bejelentkeztél:

Mindenképpen hívják meg magukhoz azt az előadásunkat, amiben Te magad ugyan nem játszottál, ám melyet a kolozsvári-amerikai divatkortársunk

Flórián Antal

Szamosújváron született 1939. október 24-én. 1965-ben végezte el a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetet, és a kolozsvári Állami Magyar Színház tagja lett. Játszott a Békés Megyei Jókai Színházban, a kaposvári Csiky Gergely Színházban, a Katona József Színházban, a Kecskeméti Színházban és a Szegedi Nemzeti Színházban. Alakításaira a groteszk hangvételű szerepformálás jellemző. Több filmben is szerepelt. Főbb szerepei: Jemljanov (Katajev: A kör négyesítés); Florindo (Goldoni: A huzag); Tartaglia (Gozzi: A szarvaskirály); Rinaldo (Modugno: Rinaldo harcba megy); Bubnov (Gorkij: Éjjeli menedékhely); Karenin (Tolsztoj–Sándor J.: Anna Karenina); Toni (Goldoni: Csetepaté Chioggiában). Játszott operettekben is (Orfeusz az alvilágban, Mágna Miska, A cigányprímás, Bob herceg, Fekete Péter).

2014. október 17-én rövid, súlyos betegség után hunyt el.

*

1998-tól az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület színeiben képviselője volt a Szegedi Örmény Önkormányzatnak, majd Budapestre költözésével 2002-től 2014-ig a Bp. Főv. II. ker. Örmény Önkormányzatnak. Elvesztése fájdalmasan érintette az egész magyarörmény közösséget, de megnyugvást ad az a tudat, hogy most már örökké képviselni fogja a magyarörmény kultúrát, a magyarörmény identitást, a magyarörmény megmaradást.

Drága Anti mindig velünk maradsz, nyugodjál békében! EÖGYKE

ősbemutatójaként föltétlenül mindenhol megmutatni valónak ítéltél: Tiramisu, avagy: Megöltem az anyámat. – Nem volt szívem lebeszélni téged erről az elszánt tettről, miközben ex-igazgatódként is tudtam, hogy mire számíthatunk.

És lám: Nagyváradon mégis megjelenhettünk végül, Kolozsvár pedig két évvel később ráébredt, hogy nekik is be kell mutatniuk a művet. Mégsem utaztál értünk hiába, Tóni bátyám. Egész életemben lelkiismereti kérdés volt számodra a vonalon túl maradt magyarság ügye, büszke örmény őseid igazabb magyarrá tettek minden ezzel kérkedőnél, és különbbé azoknál, akiknek ez soha nem volt fontos. Neked az volt.

Tudjuk, hogy nem lehet kibújni a korból, amelyikben élünk, s ahol halnunk kell. A legutóbbi Vasgrófunk próbáin több részletnél jutott eszembe az akkor még remélt lehetőség: Flórián Antal szemében láhatom tükröként saját lelkesedésünket.

Ez a nekem játékos, neked halálosan komoly anakronizmus, amellyel csak azért is más normákhoz tartjuk magunkat, mint a mérvet adó „kor-szer”. Ennek a múltból idelátogató eleganciának a fölénye mindenkor lefegyverző eszközöd volt, anélkül, hogy tudatosan akartad volna bosszantani az ünnepeket meg-nem tartókat magad körül.

Nagyon fogsz hiányozni a színházak egyetlen igazi ünnepeiről: a mindenkori Premierről: játszóként, társként és értünk ott figyelő nézőként egyaránt.

Bocsásd meg Tóni bátyám, hogy a hálamból most csak ennyire futotta. Nyugtalan lelked nyugodjék békében, előbb-utóbb jövőnk utánad a méla Jacques erdejéből – köszöntelek. B.

(Dr. Bodolay Géza drámai tagozatvezető elhangzott beszéde Flórián Antal temetésén a budai Farkasréti temetőben, 2014. 11. 11-én.) (www.szinhasz.seged.hu – 2014. 11. 11.)

Dávid Csaba

1943-ban született Marosvásárhelyt. Édesapja, Dávid Antal Iván ekkor a kolozsvári Keleti Újság egyik szerkesztője volt. Apai nagyapja törvényszéki tanácselnök Marosvásárhelyt, anyai nagyapja bányatiszt a Marosújvári Sóbányában. A kézdivásárhelyi Dávid családból származott, rokonságban a Zakariás-, Csiky- és Persián családokkal.

1945 óta családjával Budapesten élt. A Rákóczi Gimnáziumba járt, majd huszonkét évesen Lengyelországba költözött, a Varsói Egyetem lengyel szakos hallgatója volt, később szinkrontolmács. 1974-ben hazajött és a Pannónia Filmstúdióban lett dramaturg, majd 1983-tól hét éven át az egykori IPM egyik szerkesztője, főszerkesztője. Később egyik TV csatorna szerkesztője.

Írói munkássága 1975-ben kezdődött a *Buda megvétele* (1974) című történelmi regénnyel, ezután sok műfordítói munkát végzett (1979-ben tőle jelent meg magyarul először Stanisław Wyspiański *Menyegző* című színműve). 1996 óta egy ismeretterjesztő TV-csatorna egyik szerkesztője.

Megjelent az IPM-ben *A kráter* (1992, III.) című regénye, majd *Életrajzjátékok*

Szomorújelentés

Lapzártakor érkezett a szomorú hír, hogy az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület rendezvényeinek hűségese látogatója,

Párizs Egonné született Zakariás Klára Margit

2014. november 20-án elhunyt. Budapesten született 1922. augusztus 17-én, édesapja Zakariás János Emil András, édesanyja Széplaki Margit volt. Búcsúztatására december 11-én, csütörtökön 10 óra 30 perckor a Farkasréti Temető főbejáratánál kerül sor.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

címen egy rövidebb-hosszabb írásokból álló gyűjtemény (2001). Ezután a *Város és költője* (2007), a 19. század végi Krakkról és Stanisław Wyspiańskiról szóló esszékötet, majd egy terjedelmes műfordítás, Aleksander Krawczuk lengyel történész *Római császárok* (a kezdetektől Diocletianus trónraléptéig) és *Római császárnék* című könyve (2008). Melléktermékként *Ókori kalandok* címen rövid írások, a 4. századba vetítve (2010).

Dirán és Júlia (2011) történelmi regény, *Dzurkhitján Ábel útjai* (2013) ugyancsak történelmi regény, végül „...azonképpen itt a földön is...” (2014).

Két házasságából négy gyermeke született.

(Megjelent: *Távol az Araráttól... A magyarörmény irodalom* (szerkesztette: Alexa Károly, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület – 2014 Budapest)

Dávid Csaba 1998-tól 2010-ig, három cikluson keresztül az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jelöltjeként szerzett mandátumot a Budapest I. ker. Budavári Örmény Önkormányzatban, valamint 2007–2011-ig az Országos Örmény Önkormányzat testületében. Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteket szerkesztette 1999-től több éven keresztül és rendszeresen publikált a lapban egészen haláláig.